

УДК 41:378:351.745.5

Дягілєва Людмила Дмитрівна
Харківський національний університет внутрішніх справ
(Харків, Україна)

ПИТАННЯ МОВНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПРАВООХОРОНЦІВ В НОВИХ УМОВАХ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

В статті представлені основні проблеми мовної підготовки майбутніх працівників правоохоронних органів в нових умовах їх професійної діяльності. Автор розглядає можливі варіанти роз'язання даних проблем.

Ключові слова: мовна підготовка, правоохоронні органи, професійна діяльність, умови, реформування.

Дягилева Людмила Дмитриевна
Харьковский национальный университет внутренних дел
(Харьков, Украина)

ВОПРОС ЯЗЫКОВОЙ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ ПРАВООХРАНИТЕЛЕЙ В НОВЫХ УСЛОВИЯХ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

В статье представлены основные проблемы языковой подготовки будущих работников правоохранительных органов в новых условиях их профессиональной деятельности. Автор рассматривает возможные варианты решения данных проблем.

Ключевые слова: *языковая подготовка, правоохранительные органы, профессиональная деятельность, условия, реформирование.*

*Diagilieva Liudmyla D.
Kharkiv National University of Internal Affairs
(Kharkiv, Ukraine)*

QUESTIONS OF LANGUAGE TRAINING OF LAW ENFORCEMENT OFFICERS IN THE NEW CONDITIONS OF PROFESSIONAL ACTIVITIES

The article presents the main problems of language training of law enforcement officers in the new conditions of their professional activities. The author examines the possible solutions.

Keywords: *language training, law enforcement officers, professional activities, conditions, reforming*

Сучасні тенденції становлення України та розвитку її правоохоронних органів ставлять перед новою поліцією нові пріоритети та завдання. Незважаючи на деяку суперечливість окремих документів, їх об'єднує єдина думка про актуальність реформування органів внутрішніх справ в контексті загальнодержавної трансформації [1-3].

Приведення поліції України до кращих світових стандартів має здійснюватись, як з урахуванням світових тенденцій з дотримання прав людини, так і з урахуванням внутрішніх умов розвитку країни. Передовий досвід функціонування правоохоронних органів в багатьох європейських країнах, наприклад таких як Бельгія, Франція показує те, що соціально-сервісний характер діяльності поліції, робота заради народу та разом з ним може привести до значних успіхів у розкритті окремих видів злочинів та попередженні злочинності [4-6].

Виходячи з аналізу літератури за темою дослідження визначаємо такі умови професійної діяльності правоохоронців: 1) посилення соціального аспекту поліцейської діяльності, що визначається у постійному контакті правоохоронців з населенням, роботі заради народу та разом з ним;

2) необхідність вирішення правоохоронцями широкого спектру професійно-комунікативних, непередбачуваних, оперативних завдань, які все частіше потребують творчого розв'язання.

Сучасного поліцейського повинні вирізняти: соціально-психологічна готовність до взаємодії та взаєморозуміння, певний рівень мовної підготовки та конструктивна поведінка в конфліктних ситуаціях.

Відомо, що діяльність поліцейського має комунікативний характер. Набуття правоохоронцями певних комунікативних якостей та навичок певною мірою стає запорукою ефективної професійної діяльності, а питання мовної (іншомовної) підготовки набувають надзвичайної актуальності. К. Карті зазначає, що як представник владних структур поліцейський з певним рівнем знань мови здатен спілкуватися з представниками місцевих національних меншин й іноземцями на елементарні теми, пов'язані з питаннями та проблемами суспільного або особистого характеру, сприяти в їх розв'язанні, направляти цих осіб у відповідні відомства, агенства та до посадовців [7]. Як

свідчить практика, реалії сучасної поліцейської діяльності потребують від поліцейських не тільки елементарного володіння іноземними мовами для спілкування з іноземцями у межах виконання функцій з охорони громадської безпеки, але й стримкого виходу правоохоронців країни на міжнародну арену. Українські поліцейські можуть направлятися до міжнародних організацій, залучатися до участі в міжнародних операціях з підтримання миру й безпеки та мають вільно володіти іноземними мовами [8].

На сучасному рівні функціонування правоохоронної діяльності ефективне спілкування як рідною, так й іноземними мовами стає передумовою ефективності діяльності поліцейського. Важливими стають усі види спілкування, чи то вони здійснюються в письмовій або усній формах, у формальній або неформальній обстановці. Добрі знання як мови, так й невербальних засобів спілкування, знання певних країнознавчих реалій є запорукою успішного спілкування, та зазвичай своєчасної допомоги та (або) розкриттю злочинів по гарячих слідах. Подібні знання формуються у майбутніх правоохоронців під час вивчення іноземної мови на різних етапах професійної підготовки: первинному, у вищих навчальних закладах із специфічними умовами навчання, післядипломної освіти та службової підготовки [8, с. 3]. Вперше прийняті на службу поліцейські проходять первинну підготовку під час якої набувають спеціальні знання, вміння, навички. На денній формі навчання за державним замовленням у вищих навчальних закладах із специфічними умовами навчання, які здійснюють підготовку поліцейських абітурієнти зможуть добути вищу фахову освіту. Післядипломна освіта поліцейських складається з: 1) спеціалізації; 2) перепідготовки; 3) підвищення кваліфікації; 4) стажування.

На нашу думку, мовна (іншомовна) підготовка має відбуватися на всіх етапах професійної підготовки правоохоронців. Таким чином мають створюватися умови для безперервного навчання. Відмінності полягають лише у рівнях володіння (від інтродуктивного під час здійснення первинної підготовки до автономного або компетентного на етапі післядипломної освіти). На жаль, рівень володіння іноземною мовою у майбутніх правоохоронців залишається ще досить низьким, а їх мовна (іншомовна) підготовка потребує значного удосконалення.

В цієї роботі мовна (іншомовна) підготовка майбутніх правоохоронців розглядається як процес формування у них знань, вмінь та навичок, особистісних якостей, які необхідні для ефективного спілкування у межах професійної діяльності.

Різні аспекти мовної підготовки майбутніх фахівців та (або) організація процесу навчання рідної або іноземних мов були розглянуті у роботах вітчизняних та зарубіжних вчених (Н. Артикуца, Л. Гріднєва, Т. Гороховська та ін.). Значний внесок у розвиток контекстного навчання зроблено А. Вербицьким, О. Єрмаковою, О. Ларіоною та ін. [9, 10].

Проте, практика викладання іноземних мов майбутнім правоохоронцям свідчить про наявність у процесі навчання певних протиріч: між змістом предмету іноземна мова в закладах професійної освіти та професійними потребами правоохоронців; між процесом здійснення мовної підготовки та реаліями повсякденної поліцейської діяльності; між певною «несистемністю» мовної (іншомовної) підготовки майбутніх правоохоронців та можливостями здійснення безперервної мовної (іншомовної) підготовки.

Розв'язання цих протиріч можливе за умов плідної та кропіткої роботи авторів підручників та інших засобів навчання, керівників підрозділів, в яких має здійснюватись мовна підготовка, викладачів та безпосередньо майбутніх правоохоронців як активних учасників процесу навчання. Зміст навчання має аналізуватися у чіткій відповідності до умов, особливостей та змісту майбутньої професійної діяльності правоохоронців. Лише за таких чинників можна досягти стійкої мотивації до навчання та підвищення ефективності усього навчального процесу.

Процес здійснення мовної підготовки має бути максимально наближеним до майбутньої професійної діяльності. Мовні та мовленнєві вправи повинні мати змістову та процесуальну віднесеність до професійного контексту. У виконанні колективної діяльності стратегія колективного партнерства та отримання синергетичного ефекту є оптимальною [11].

Під певною «несистемністю» мовної (іншомовної) підготовки майбутніх правоохоронців ми розуміємо відсутність чіткої стратегії мовної (іншомовної) професійної підготовки. На практиці, зазвичай мають місце такі недоліки, як відсутність підручників за профілем підготовки фахівців. Викладачі вимушені шукати численні матеріали для проведення занять, писати методичні розробки та створювати власні підручники. Часто підручники або навчальні матеріали, що написані різними авторами навіть в межах одного навчального закладу, не скоординовані один з одним, що призводить до дублювання граматичних, лексичних тем і т. ін. Доцільно при написанні підручників, посібників, методичних рекомендацій тощо частіше орієнтуватися на існуючу класифікацію рівнів володіння мовою як можливої системоутворюючої складової організації системи мовної (іншомовної) підготовки, що створило б умови для організації неперервної системи іншомовної підготовки фахівців за певним профілем їх професійної діяльності [12].

Виходячи з вищезазначеного, можна зробити висновки про існування певних проблем у здійсненні майбутніми правоохоронцями мовної (іншомовної) підготовки в нових умовах їх професійної діяльності. Зауважимо на необхідність приведення змісту та процесу здійснення мовної (іншомовної) підготовки до максимально наближеної до майбутньої професійної діяльності моделі.

На нашу думку, є доцільним організувати мовну (іншомовну) підготовку майбутніх правоохоронців як цілеспрямований, професійно орієнтований, неперервний, рівневий, поступовий, системний процес з чітко скоординованими складовими.

Список використаних джерел та літератури

1. Стратегія розвитку органів внутрішніх справ України: проект [Електронний ресурс] // Міністерство внутрішніх справ України: офіц. веб-сайт. – 10.11.2014. – Режим доступу: <http://mvs.gov.ua/mvs/control/main/uk/publish/article/1221365>.
2. Концепція першочергових заходів реформування системи Міністерства внутрішніх справ: проект [Електронний ресурс] // Міністерство внутрішніх справ України: офіц. веб-сайт. – 10.11.2014. – Режим доступу: <http://mvs.gov.ua/mvs/control/main/uk/publish/article/1221414>.

3. Питання реформування органів внутрішніх справ України: розпорядження Кабінету Міністрів України від 2 жовт. 2014 р. № 1118-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1118-2014-p>
4. Mission, vision et valeurs - Режим доступу: <http://www.lokalpolitie.be/5341/fr/mission-vision-et-valeurs.html>
5. Les missions de la police nationale - Режим доступу: http://www.vie-publique.fr/documents-vp/securite_interieure_2005/missions_police.pdf
6. Loi sur la police - Режим доступу: http://www.vie-publique.fr/documents-vp/securite_interieure_2005/missions_police.pdf
7. Наилучшая практика первоначальной полицейской подготовки — аспекты учебной программы - Режим доступу: <http://www.osce.org/ru/secretariat/109934?download=true>
8. Закон України «Про Національну поліцію» - Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/580-19>
9. Артикуца Н.В. Мова права і юридична термінологія: навч. посіб. / Н.В.Артикуца. – 2-ге вид., змін. і доп. – К.: Стило, 2004. – 277 с.
10. Гороховська Т.В. Формування мовленнєвої культури майбутніх працівників ОВС / Т.В. Гороховська // Проблеми пенітенціарної теорії і практики: щорічний бюлетень Київського інституту внутрішніх справ. – 2003. – № 8. – С. 454–459.
11. Цимбал С. В. Психологічні особливості формування професійної компетентності майбутніх спеціалістів засобами іноземної мови: дис. канд. психол. наук: 19.00.07 / С.В. Цимбал. — К., 2006. — 173 с.
12. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання [Наук. Ред. укр. Вид-ня С. Ю. Ніколаєва]. – К.: Ленвіт, 2003. – 237 с.